

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

Caput VI. De secunda restitutione Pauli, & de secundo ac tertio ejusdem
exilio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

toribus. Atqui Julianus vix septem annos impleverat cum Constantinus Maximus ex hac luce migravit. Proinde Eusebius Nicomediensem Episcopatum usque ad obitum Constantini retinuit. Certe Constantinus hujusmodi Episcoporum translationes valde improbat, quemadmodum discimus ex ejus epistola ad Eusebium Cæsariensem Episcopum, qui Antiochena urbis Sacerdotium sibi delatum constanter reculaverat. Verior itaque est sententia eorum, qui Eusebium Nicomediensem Constantio regnante, ad Episcopatum urbis Constantinopolitanae transfuisse dicunt. Ita Socrates, Sozomenus, Cedrenus ac Theophanes. Et Cedrenus quidem Episcopatum urbis Constantinopolitanae à Constantio mercedis loco delatum esse scribit Eusebio, propterea quod Eusebius testamentum, quod Constantinus moriens ipsi commendaverat, primo omnium Constantio tradidisset. Socrates vero hanc Eusebii translationem refert paulo post mortem Constantini Junioris, id est anno Christi 340. cui consentit etiam Baronius. Verum Baronius à seipso dissentit, & pugnantia inter se loquitur atque contraria. Cum enim fateatur, Epistolam synodicam Episcoporum Aegypti ad omnes ubique terrarum Orthodoxos Episcopos, qua respondent calumniis Eusebianorum adversus Athanasium, scriptam esse anno Domini 339. constet autem ex eadem synodica epistola, Eusebium Nicomediensem jam tum ad Episcopatum urbis Constantinopolitanae translatum fuisse: absurdum omnino est hanc Eusebii translationem in annum sequentem conferre. Quod vero Episcopi Aegypti in sua illa synodica diserte testentur id, quod dixi, ex eorum verbis apparet, quæ hic apponam: *Quamquam nihil ea re impeditus Eusebius, Athanasii creationem vituperat: homo, qui ipse prorsus Episcopus creatus non est, aut si unquam jus Episcopi habuit, id ipsum resedit, ut ipse qui principio Beryti pro Episcopo egerit, reliquaque Beryti Nicomediam se transfularit: illam quidem cathedram præter leges destituens, istam vero nulla lege invadens: proprii gregis sine ulla charitate desertor, & alieni nulla rationabili causa occupator, prioris Episcopatus charitatem alieni cupiditate aspernatusest. Nec tamen hunc ipsum Episcopatum, quem tanta aviditate occupaverat, reservavit. Ecco enim jam quoque inde destitens, aliorum Episcopatum denuo obtinet. Ubi notanda sunt hæc verba, ἰδὲ τὸ ἐκεῖθεν ἀποστῆναι, ἀποστῆναι ὡς ἀπὸ πατρὸς.* Nam vocabulum illud ἰδὲ, translationem hanc Eusebii à Nicomedia Constantinopolim, recens admodum & paulo antequam hæc scriberent factam esse declarat. Quamobrem si hæc circularis epistola scripta est ab Aegypti Sacerdotibus, anno natalis Dominici 339. ut Baronius censuit, Eusebii translatio ad sedem Constantinopolitanam, vel eodem, vel superiori anno contigerit necesse est.

CAPUT VI.

De secunda restitutione Pauli, & de secundo ac tertio ejusdem exilio.

Anno Christi 342. obiit Eusebius Constantinopolitanus Episcopus, quem Magnum Eusebium vocat non solum Philostorgius, sed etiam Eusebius Cæsariensis in libro contra Marcellum. In quem nescio cur tantopere investus sit Baronius, cum superius à nobis ostensum fuerit, eum pacem & communionem cum Ecclesia Romana ad obitum usque retinuisse. Post ejus obitum, cives Constantinopolitani Paulum ad sedem suam revocarunt; Eusebiani vero Macedonium in Eusebii locum substituerunt. Quæ res ingentem tumultum in urbe regia excitavit, ut refert Socrates in libro secundo. His auditis Imperator Constantius, qui in Oriente bello Persico implicatus tenebatur, Hermogeni Magistro militum mandavit, ut Constantinopolim ingressus, Paulum sede sua ac civitate exturbaret. Aegre siquidem ferebat Imperator, quod absque suo consensu Paulus Ecclesiam suam recepisset. At populus qui Pauli amore flagrabat, adversus Magistrum militum commotus, domo ejus incensa ipsum corripuit, & pedibus tactum ac misere truncatum, in mare precipitavit. Id gestum est Constantio tertium & Constante iterum Consulibus. Quæ cum nuntiata essent Constantio, ille graviter commotus, repente equo conscenso venit Constantinopolim. Et urbem quidem ipsam annona multavit; Paulum vero tanquam seditionis auctorem, catenis ferreis vinctum ad Castellum Mesopotamiae Singara deportavit. De hac ingenti seditione loquitur Libanius in Basilico pagina 126. ubi testatur, Imperatorem Constantium admirabili celeritate usum esse in faciendo itinere, nec nives atque imbres eum ab incepto itinere deterruisse. Et fontes quidem ab illo castigatos esse dicit, neminem tamen morte affectum, cum Senatus urbis Constantinopolitanae pro reis apud ipsum intercessisset. Socrates quidem, eumque secutus Baronius, Paulum tunc temporis Romam venisse dicunt. Ego vero Athanasium sequi malim, qui in epistola ad Solitarios, ait Paulum à Constantio relegatum esse Singara, & aliquanto post inde Emesam esse translatum, metu scilicet Persicæ incursionis. Verba Athanasii sunt hæc. τὸ ἵδιωτες ποτὲ κωλύοντες τὸν Πάυλον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὴν Σινγάρην τῆς μεσοποταμίας ἐπέμειναν, ἃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἰμερσάν μεταβλήθη. Id est: Iterum vero à Constantio catenis ferreis vinctus Singara Mesopotamiae deportatus est, atque inde translatus Emesam. Quod cum tam diserte assermet Athanasius, non alio tempore id factum assignari potest, quam isto, quod dixi. Ecce enim ingens illa seditio in urbe regia, & cædes Magistrum militum, & Pauli restitutio sine Imperatoris consensu facta, Constantium non immerito commoverant, ut Paulum ferro vinctum iam tam longinquum

exilium amandaret. Ex quo tamen exilio non ita multo post Emesam eum transtulit, sive ut Constantinopolitanis, qui Paulo inprimis studebant, gratificaretur, sive, ut dixi, Persarum metu, qui Singaris assidue imminebant. Certe haud multo post circa id castrum ingenti praelio Persæ cum Romanis conflixere. Cæterum Ariani seditionem illam, de qua dixi, cædesque hominum in ea factas, uni Paulo adscribent, ut testatur epistola Synodica pseudodynodi Serdicensis: *Sed & de Paulo Constantinopolitana civitatis quondam Episcopo post reditum exiit sui, si quis audierit, perhorrescet, & multo post. Asclepias vero cum ad Constantinopolitanam civitatem propter Paulum venisset, post immanitatem rerum atrocitatemque commisit, qua media in Ecclesia Constantinopolitana gesta sunt post mille homicidia, qua altaria ipsa humano sanguine conquinaverunt, post interfectiones fratrum exinctionesque Gentilium, hodieque cum Paulo, cuius causa hæc gesta sunt, communicare non cessat.*

CAPUT VII.

De tertia restitutione Pauli Constantinopolitani.

SCRIBIT Baronius Paulum civitate sua atque Ecclesia pulsam, Romam ad Julium se contulisse: cumque ab eo literas accepisset, quibus in sedem suam restituebatur eas literas effectum caruisse, quippe cum Paulus non nisi post Serdicensis Concilium Ecclesiam suam recuperaverit. Sed Baronio assentiri non possum. Primo enim falsum est, Paulum tunc temporis Romam venisse, ut in superiori capite demonstravi. Nec verius est, quod asserit Baronius, Paulum Serdicensis Synodi sententia restitutum esse. Certè in epistola synodica Serdicensis Concilii, nulla ejus rei fit mentio. Immo vero Theodorus in libro secundo Historiæ Ecclesiasticæ disertè affirmat, Paulum Serdicensi Concilio minime interfuisse. Obstitisse enim cives urbis Constantinopolitanæ, quo minus eo proficisceretur, veritos scilicet, ne ab Arianis in itinere per insidias interficeretur. Sed & Orientales apud Serdicam Episcopi, in Synodica sua aperte significant, Paulum ab ea Synodo abfuisse, ut rectè observavit Blondellus in libro de primatu in Ecclesia. Jam ergo ante Synodum Serdicensis Paulus Episcopatus sui locum receperat. Quod quidem à Constantio factum fuisse arbitror, vel in gratiam Constantinopolitanorum, qui Paulum præcipuo quodam amore ac studio prolequebantur; vel ob metum Constantis Augusti, qui frequentibus literis ad Constantium missis, ut Paulus, Athanasius & reliqui Orientis Episcopi suas in sedes restituerentur, postulaverat. Sane rationi consentaneum fuit, ut quoniam inter duos fratres Augustos tandem convenerat, ut ad causam Episcoporum judicandam generalis Synodus apud Serdicam congregaretur, Episcopi omnes vinculis atque exilio solverentur, quo libera ipsis facultas veniendi ad Concilium suppeteret. Hanc igitur ob causam, ni fallor, Paulus à Singarenis & Emesano exilio reversus est Constantino-

polim. Unde cum ad Serdicensis Concilium proficisci vellet, à Constantinopolitanis civibus detentus est, ut docet Theodorus.

CAPUT VIII.

De ultimo Pauli exilio, ejuisque obitu.

POST mortem Constantis Augusti, quæ contigit anno Christi 30. Ariani omni metu jam vacui, adversus Catholicos Antistites multo gravius quam antehac inlurrexerunt. Ac primum omnium Paulum aggressi, persuadent Constantio, ut illum in exilium eiciat, Macedoniam vero ejus loco in Constantinopolitanam Ecclesiam inducat. Imperator igitur, qui Ariana perfidiae patrocinium palam susceperat, mandat Philippo Præfecto Prætorio per Orientem, ut Paulum è sede sua protinus exturbet. Quæ accepto principis mandato, Hermogenis Magistri militum casu admonitus, rem prudentius aggredi statuit. Ingressus itaque lavacrum Zeuxippi, Paulum ad se accersivit, quasi de publico quodam negotio cum eo consulturus. Qui cum venisset, Præfectus clam per fenestram quandam eum dimisit, & in palatium abripi jussit. Atque inde navigio impositum, in exilium misit Cuculum, Cappadociæ oppidum quod postea minoris Armeniæ contributum est. Ibi cum Eusebiani in arctissimo & obscurissimo quodam loco recluserunt, subtracto ei penitus alimento, ut hominem inedia enecarent. Post sextum autem diem ingressi, cum eum adhuc spirantem reperissent, contortis pallii laciniis strangularunt, quemadmodum scribit Athanasius in epistola ad Solitarios. Et Athanasius quidem hoc Pauli exilium quartum vocat. Ego vero tertium mallem dicere. Nam Singarenum & Emesenum, licet locis diversa sint, pro unico tamen exilio sunt accipienda: cum Paulus à Singaris, quo primum fuerat relegatus, postea translatus sit Emesam. Quod autem Socrates atque Sozomenus scribunt, Paulum à Philippo Præfecto Thessalonicam esse relegatum, dupliciter falluntur, & in loci, & in temporis notatione. Id enim factum esse scribunt paulo post necem Hermogenis, id est anno Christi 342. quo quidem tempore Philippus non erat Præfectus Prætorii. Neque vero Philippus tunc potuit Paulum relegare Thessalonicam, quæ urbs tum parebat Constanti Augusto, non autem Constantio, sub quo Præfecturam gerebat Philippus. Quare verius est, quod Baronius scribit, hæc adversus Paulum à Philippo gesta esse anno Domini 351. quo anno Philippum Præfectum Prætorio fuisse, præter Athanasium docent leges Codicis Theodosiani, ut notavi ad Ammianum Marcellinum. Sed tunc ut dixi, id est anno 351. Paulus non in urbem Thessalonicam relegatus est, sed Cuculum, ut testatur Athanasius. Quomodo enim Thessalonicam relegari potuisset, quæ erat ipsius patria, sicut fatentur Sozomenus & Socrates. Quid magis contrarium, quam patria & exilium. Benigne igitur cum Paulo actum esse oportet tunc cum missus est Thessalonicam. Quid ergo, di-

AA ij